

را با اطلاع بدهند اخیراً مشروحاً از عدلیه رسیده است که مفاد مشروح این است که شعبه استنطاق عدلیه در جلسات عدلیه حضرات خبازها را استنطاق کرده است و از اشخاص دیگری هم که اطلاعی داشته اند سئوالاتی شده است و معلوم شده است این نسبت اساسی ندارد و بکللیت محتم صرف بوده و شخص تهمت زننده را هم در آن مشروح اسم برده اند که شاید اعاده اسم او در اینجا چندان مقتضی نباشد و قرار شده است در عدلیه او را تعقیب کنند محض اطلاع آقایان عرض شد - دستور فردا و لایحه قانونی استخدام قضات دویم لایحه کارد شهری و در درجه سوم رابرت کمیون بودجه راجع باضافه مخارج عدلیه های ولایات گویا چهار هزار تومان و کسری است که در اینجا مطرح شده

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - اگر در نظر آقایان باشد متجاوز از یکسال است یک لایحه از وزارت پست و تلگراف بمجلس تقدیم شده و این لایحه بکمیسیون قوانین مالیه فرستاده اند و مدتی هم در کمیسیون قوانین مالیه معطل مانده و بالاخره در مجلس آمد و در اطراف آن مذاکره شد حالا متجاوز از یکسال ونیم است آن لایحه معطل مانده است آقایان اگر اجازه میفرمایند جزو دستور فردا شود.

رئیس - کدام لایحه؟

اقبال السلطان - لایحه راجع بنرخ

بستی

رئیس - گمان می کنم این دستور

کافی است اگر وقتی باشد جزو دستور خواهد شد.

(خطاب به آقای تدین) پیش نهاد جناب عالی بایشنها آقای شیخ الرئیس گویا منافاتی داشته باشد چون پیشنهاد ایشان در بودجه معارف این بود صورت جزو بودجه ایالات و ولایات بمجلس نیامد پس از آنکه صورت بمجلس آمد در آن موقع باید این پیشنهاد را بفرمائید.

تدین - بسیار خوب باشد در موقع خودش.

(مجلس دو ساعت ونیم از شب گذشته ختم شد)

رئیس مجلس - مؤتمن الملک

جلسه ۲۴۴

صورت مشروح مجلس

یوم ۴ شنبه بیست

و سوم حوت ۱۳۰۱

مطابق بیست و ششم شهر

رجب ۱۳۴۱

مجلس تقریباً دو ساعت قبل

از غروب بریاست آقای

مؤتمن الملک تشکیل گردید

(صورت مجلس یوم سه شنبه

۲۲ حوت را آقای امیر

ناصر قرائت نمودند)

رئیس - گویا صورت مجلس ایرادی نداشته باشد؟

(ایرادی نبود)

رئیس - قانون استخدام قضاة از ماده اول مطرح است. مذاکرات در کلیات بعمل آمده است ولی مذاکره در ماده اول هنوز ختم نشده است

آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - در آن جلسه که قانون استخدام قضاة مطرح بود راجع به کلیاتش بنده عرایض خود را کردم و آقای معاون وزارت عدلیه و مخیر کمیسیون هم بعضی از قسمت های عرایض بنده را تصدیق فرمودند و گفتند پیشنهاد کند بعد از پیشنهاد ممکن است مخیر از طرف کمیسیون قبول کند اصلاح شود یکی از نظریات بنده راجع به ماده اول بود و در دو قسمت این ماده بنده نظریاتی دارم یکی راجع بشرايط قاضی است برای دخول در استخدام عدلیه بعنوان قضاوت یا صاحب منصبی یار که تصدیق مدرسه حقوق را کافی دانسته است. آنروز هم عرض کردم اگر مدرسه حقوقی تاسیس بشود و کاملاً آن نظریه را که بنده دارم و شاید بعضی از آقایان نمایندگان هم آن نظریه را داشته باشند و شاید آن نظریه موافق آمال ملت ایران باشد در آن پروگرام ملحوظ بشود و مدرسه حقوق مطابق آن پروگرامی که نظریه بنده و سایر آقایان نمایندگان است تاسیس بشود ممکن است تصدیق بکنم که تصدیق آن مدرسه برای مقام قضاوت کافی است ولی متأسفانه هنوز نمیدانم مدرسه حقوقی دولت در نظر گرفته است تاسیس نماید چه نوع مدرسه خواهد بود اگر همین مدرسه است که امروز در نظر دارند و سه نفر فرانسوی را استخدام کرده اند که بیاید اینجا و شعبه یا مدرسه مخصوصی تاسیس کند برای تدریس حقوقی که دوره تحصیلاتش ۳ سال باشد بنده ابدأ متقدیم نیستم که چنین شاگرد که در چنین مدرسه با این ترتیب تحصیل از آنجا بیرون بیاید قاضی مملکت ایران بشود اگر چه بنده اطلاعات عمیقی از وضعیت اروپا ندارم ولی بعضی از آقایان بیکه مدت مدیدی در آنجا بوده اند و بصیرت دارند اینطور اظهار میکنند که عمل قضاوت و مقام شخص قاضی در تمام دنیا امتیازاتی دارد فوق معلومات و حیثیات بیکه سایر مستخدمین دولت ذرا هستند و باید شخص قاضی معلومات قاضی داشته باشد هم از نقطه نظر اخلاقی و صحت عمل و هم از نقطه نظر سایر چیزهایی که همه میدانیم برای قاضی لازم است ولی حالا عملاً می بینیم که همه اینها را میخواهند ماست مالی کنند (انشاء الله که منظور نباشد) ولی در اروپا تمام این نکات را ملاحظه کرده اند در

مملکت ما که يك اصول ثابت دیانتی برای قاضی مسلم است و مقام قاضی را هم از اول شرايط معینی مقرر فرموده اند متأسفانه میخواهیم از روی قانون ممالک خارجه برای مملکت خود قضاة معین کنیم باز عرض میکنم آقایان بمن ابراد نکنند که این قاضی غیر از قاضی شرعی است و بالاخره يك قسمت از اموال و اعراض مردم دست همین اشخاص می افتد حالا قاضی شرعی هم نباشد نباشد ولی البته باید این قاضی نمونه باشد از آن قاضی که شارع مقدس برای مامین فرموده اند حالا ببینیم شارع مقدس قاضی را چگونه معین کرده است؟ و فرموده است که قاضی دارای چه ملکه باشد؟

باید دارای ملکه عدالت باشد دارای ملکه اخلاقی باشد خلاصه باندازه برای قاضی شرايط معین کرده اند که اگر بخواهیم تمامش را عرض کنم خیلی طول میکشد و البته آقایان خودشان بهتر میدانند و بقدری شرايط را سخت میکنند که در مقبوله عمر بن حنظله مینویسد قاضی باید شرايطش باندازه باشد که (الر اعدلیه کالر اعدلی الله) باشد و از نقطه نظر دیانت و عدالت و صحت عمل و حسن اخلاق باید مقاماتی داشته باشد فوق مقامات معمول.

و اگر این مقامات را دارا باشد قاضی نیست آنوقت البته آقایان تصدیق میفرمایند که دارا بودن تصدیق نامه ۳ ساله مدرسه حقوقی دو نفر فرانسوی آنها را تربیت کرده و درس داده باشند برای قضاوت مملکت ایران کافی نیست و باید مقامات عالیتری دارا باشد حالا زیاد در این زمینه بسط کلام نمیدهم و بعرایض خود خاتمه داده عرض میکنم که باید نمایندگان محترم و هیئت دولت در باب قوه قضائیه مملکت اهمیت فوق العاده بدهند و نظر اصلاحی عدلیه داشته باشند زیرا اصلاح عدلیه اصلاح اصول مملکت است نسبت به قضاوت نظر اعمی نباشد که هر کس کاغذی دستش باشد یا واسطه داشته باشد یا بالاخره بروم بالاتر سه و چهار که تحصیل علم حقوق کرده باشد با این معلومات او را در روی مسند قضاوت بنشانند بلکه باید اخلاق حسنه و ملکاتی در آن قاضی باشد که شارع مقدس مقرر فرموده و اگر غیر از این باشد عدلیه ایران اصلاح نمیشود.

این است بهمان جهتی که عرض کردم عدلیه مطابق مرام و مقصد ملت ایران ترقی نکرده برای خاطر این است که نسبت بقضاوت نظر اعمی بوده و آن علاوه که از طرف دولت باید در خصوص اصلاح عدلیه بعمل آید ایراز نشده و استخدام قضات هم مثل سایر استخدام هائی که در وزارتخانه های دیگر بوده است.

از قبیل توسطها و نظریات خصوصی و بعضی چیزهای دیگر که همه میدانیم بوده و آن شرائطی که باید قاضی دارا

باشد کمتر در نظر گرفته شده.

و این مقام را هم يك کار و شغل معمولی برای مردم فرض کرده اند و میگویند چه فرق میکند چه عدلیه باشد چه مالیه باشد چه وزارت خانه دیگر باشد اهمیتی ندارد و همانطور که عرض کردم آن نظری که باید عدلیه داشته باشد و آن اهمیتی که باید عدلیه بدهند نداده اند.

اگر این ماده بهمین حالیکه هست تصور میکنم استخدام قضاوت هم قدری اعمی از حال امروزه بشود.

چطور اعمی تر میشود؟

برای اینکه در اینجا ببینیم شرايطی برای استخدام قضاوت نوشته اند که این شرايط برای استخدام قضاوت که کافی (نیست) هیچ بلکه برای استخدام وزارت

خانها هم کافی نیست.

می نویسد:

اولاً تبعیت ایران بسیار خوب موافقم ثانیاً سن که حد اقل آن سی سال خواهد بود بنده هم معتقدم که سن قاضی نباید کمتر از سی سال باشد.

ثالثاً دادن امتحان مطابق مقررات قانونی خیلی خوب است ولی بعد مینویسد یا داشتن تصدیق نامه درجه لیسانس در امور قضائی.

درجه لیسانس تقریباً همانست که قبلاً عرض کردم و تصور میکنم بیش از این هم دولت در نظر ندارد که در مملکت ایران یک مدرسه حقوقی عالی تاسیس کند که آن شخص که از اینجا بیرون می آید و دیپلمه میشود معلم در علم حقوق باشد.

و فقط نظرشان به آن تحصیل کرده ایست که از مدرسه حقوق بیرون می آید و تصدیق نامه درجه لیسانس را دارد و ساز در زبردست معلمین فرانسوی تحصیل حقوق کرده است و بنده این شخص را لایق برای مقام قضاوت ندانسته تحصیلانش را هم کافی نمیدانم در قسمت بعد می نویسد:

عدم محکومیت بقیام و اقدام بر علیه حکومت ملی و عدم محکومیت بجنحه و جنایت و عدم محکومیت بفساد عقیده بنده هیچیک از اینها را کافی نمیدانم و باید نوشته شود معروف بحسن عقیده باشد نه اینکه محکوم بفساد عقیده نباشد.

در کلیات هم عرض کردم این شرايطی که اینجا معین کرده اند شرايط عدلیه است نسبت باین اوصاف و بنده معتقدم که قاضی دارای وجودی باشد یعنی معروف بصحت عمل و حسن اخلاق باشد. معروف به دیانت باشد.

نه اینکه برعکس بنویسد عدم تجاهر بفسق یعنی هر فسقی که میخواهد بکند متجاهر نباشد یعنی در خیابانها مرتکب فسقی نشده باشد و بنده این شرايط را ابدأ کافی

فرار داده و میباید این قانون برای همه و مملکتی کفایت نمیکند اما چه چیز کفایت میکند همان چیزی که در میان مسلمانها معمول بوده که یک نفر مجتهد در امورات قضائی خودش مداخله نمیکرد وقتی که میدید کسی لیاقت قضاوت را ندارد او را هم معین میکرد پس همانطوریکه آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند ما هم مخالف نیستیم که بکنند پیدا شود که عالم بقیه و مسائل شرعی باشد ضمانت قانون بداند و هم درس خارجی خوانده باشد ولی باید شرط کرد در مملکت اسلام باید دعاوی و فتاوی علماء را کاملاً بداند و این شرطی که در این ماده شده نمیدانم آقایان اعضاء کیسب و چطور تصویب کرده اند . یکی دیگر در اینجا نوشته شده (عدم محکومیت بفساد عقیده) این شرط اصلاً معمول نیست و شاید آقایان اعضاء کمیسیون اشتباه فرمودند عقیده يك امر قلبی است . امر قلبی را چطور میشود اثبات یا عدمش را تصور کرد اصلاً این مطلب منطقی نیست و عقیده قلبی را بجز خداوند کسی دیگر نمیتواند او را بداند معقول نیست که کسی از روی عقیده خودش دیگری را محکوم کند و بزبان و گفتن هم محکومیت ثابت نمیشود پس بنا علی هذا بقیه بنده بجای آن باید نوشته شود : (معروف بدیانت و صحت عمل و اسلامیت باشد) وقتی اینطور معروف شد تو حش نداد وقتی نگاه کردند دیدند این یک نفر مسلمانست و متجاهر به فسق نیست و مردم هم نسبت باین شخص از راه دینانی حرفی نمیزنند معلوم است که در صحت عمل معروف است و در قاضی صحت عمل هم مدخلیت دارد ولی در ادارات دولتی البته بصحت عمل هم باید معروف باشد چرا ؟ برای اینکه مسئله صحت عمل امر مهمی است که قاضی باید صحت عمل را دارا باشد زیرا اگر صحت عمل را دارا نباشد قهرآود طرف بالطوعه و الرغبه پیش او نمیروند محاکمه کنند . پس اینکه میگویند قاضی مرتکب جنحه و جنایت نشده باشد برای این است که دو نفر میروند خدمت قاضی باینکه حالت صحت و درستی و باینکه حسن نظری بآن حاکم نگاه کنند پس بقیه بنده (بجای محکومیت بفساد عقیده) باید نوشته شود (معروف به دیانت و صحت عمل و اسلامیت باشد) زیرا باید مدت عمرش را بصحت عمل که زنده باشد تا مردم دیدند باشند که این آدم صحیح العملی است و رشوه خواری نیست و راضی نیست یعنی کسی است که حقوق مردم را ضایع نکرده است اینطور باید باشد آنوقت در نتیجه مدعی و مدعی علیه باینکه حسن نظری پیش او میروند و معاً که میکنند پس نتیجه عرایض بنده این است که مخالفت بنده راجع بسه چهار چیز است :

یکی مسئله سن است که این مقدار بقیه بنده کم است یکی اینکه باید از مجتهد جامع الشرائط علاوه از تصدیق نامه

مدارس اجازه داشته باشد یکی تجاهر به فسق که عرض کردم منصفی نیست و باید بجای آن نوشته شود (معروف بدیانت و اسلامیت باشد) ولی این حرفها مال جهانی است که خودش قانون نداشته باشد در مملکت اسلام بهترین قوانین قانون اسلام است که رئیس اسلام برای اهالیش وضع فرموده (صحیح است)

رئیس - محض تذکر عرض میکنم که آقای مخبر کمیسیون تمام ماده را مسترد نکرده فقط فقره سوم را مسترد کردند

مخبر - صحیح است

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - وقتیکه قانون استخدام قضاة در کمیسیون استخدام مطرح شد تمام ماها برای اینکه خیلی زودتر و شاید برای اول سال این قانون از مجلس بگذرد و بودجه قضاة هم مثل سایر بودجه ها بجلس بیاید و زودتر از مجلس بگذرد و مردم مجهول - التکلیف نمائند کتاب اصول تشکیلات موقت را که در دوره دوم از این مجلس گذشته بود باین امضاها می که دارد جلوی خودمان گذاریم و خیال میکردیم وقتی يك کتابی باین امضاها هست از روی این کتاب قانونی بنویسم دیگر ایرادی نداشته باشد فقط قسمت سوم اصلاح لازم داشت که آقای مخبر پس گرفته و امضاها را کتابها هم برض آقایان میرسانم (بسم الله تعالی وله الحمد کتاب اصول تشکیلات عدلیه مرکب از (۲۶۵) ماده و کتاب مجامع شرعیه و صلحیه مرکب از چهل و شش ماده که مجموع کتابین ۳۱۱ ماده است در کمیسیون عدلیه مجلس محترم شورای ملی شیدالله تعالی ارکانه در محضر مذاکره و تهریر شده و در تصحیح و تطبیق آن با قوانین مقدسه شرع اسلام بقدر القدره و الامکان اهتمام و مراقبت نموده است حرره الاحقر العاصمیحی الغوثی فی شعبان ۱۳۲۹ سید حسن المدرس) و اعضاء کمیسیون عدلیه که در آنوقت بودند امضاء کرده اند مثل حاج شیخ الرئیس مرحوم رئیس کمیسیون حاج شیخ علی ابراهیم الموسوی الشیرازی . حاج سید نصرالله . حاج آقا شیرازی . رضا الطباطبائی . آقای هشترودی

مدرس - شرایط را هم بخوانید

شیخ الاسلام - لیسانس که در اینجا ذکر نشده

سلیمان میرزا - چشم قدری تأمل فرمائید بعد از اینکه این آقایان کمال دقت را کردند اگر ما میخواهیم آنها را برداشته پس و پیش کنیم تصور میکنم مجدداً در مجلس دچار اشکالات میشود

فصل اول در شرایط و اوصاف ماده ۱۴۷ - روساء و اعضاء محاکم و صاحب منصبان مستخدمین عدلیه سکلیه باید دارای شرایط و اوصاف ذیل باشند:

۱- تابعیت ایران

۲- دین اسلام

۳- سن که باید کمتر از آنچه ذیل معین شده است نباشد . . .

حاج میرزا عبدالوهاب - لیسانس را بفرمائید

سلیمان میرزا - آقایان یک قدری حوصله بفرمائید اگر بنده از این کرسی پائین رفتم و عرض نکردم آن وقت بنده اعتراض کنید

۱- برای اعضاء و کلاهی عمومی محکمه ابتدائی و مستنطقین درجه دوم و دفتر دارهای محاکم و اشخاص که در يك مقام با اشخاص مذکور هستند ۲۵ سال

۲) برای مدعی العموم بدایت و اعضاء و و کلاهی عمومی محکمه استیناف و مستنطقین درجه اول و معاونین و کلاهی عمومی و استیناف و اشخاصیکه در يك مقام با آنها هستند سی سال

۳) برای رؤساء محاکم ابتدائی و مدعی العموم استیناف و اعضاء و کلاهی عمومی که در مقام با آنها مساویند سی و پنج سال

۴- برای رؤساء محاکم و استیناف مدعی العموم تمیز و رؤساء تمیز چهل سال

۴ - دادن امتحانات علمی و عملی در انجمن امتحان وزارت عدلیه موافق پروگرامی که وزیر عدلیه مرتب و بعد از گذشتن از مقامات لازمه طبع و اعلان خواهد کرد (مادامیکه مدرسه حقوق تأسیس و اعضاء و اجزاء برای محاکم و ادارات عدلیه تهیه نشده است) اینجا نوشته شده امتحان دادن مادامی است که مدرسه حقوق نباشد وقتی که مدرسه حقوق بود و در آن جا فارغ التحصیل شدند دیگر محتاج بامتحان نیست . عین همین پرانتز شامل آن کسی است که از مدرسه حقوق بیرون آمده و دارای معلومات قضائی است و بزبان فرانسه میگویند لیسانس حالا اگر آقایان در لغت فرانسه اشکال دارند همین این پرانتز را در اینجا مینویسیم (اشخاصی که از مدرسه حقوق تصدیق نامه گرفته باشند) آقایان سر لغت نباید صعبت کرد سر مفهوم لغت باید حرف زد ما خواستیم اسم معمولی دنیا که لیسانس است نوشته باشیم و چون در مملکت ما اسمی از برای تصدیق نامه معین نشده که تصدیق نامه ابتدائی و متوسطه هر يك از اسمیش چه مقاماتی دارد میخواهیم عین همان لغتی که در همه جای دنیا باو میگویند لیسانس نوشته باشیم حالا نمیخواهید این لغت باشد بجای آن نوشته شود ؛ اشخاصی که از مدرسه حقوق تصدیقنامه فارغ التحصیل داشته باشند دست غیب اینهم کافی نیست

سلیمان میرزا - دیگر دفاع با من نیست با صاحبان اعضاء است که باید دفاع نمایند که آیا از نظر فقهی کافی است یا نه ؟ صاحب امضا اهل این فن است باید دفاع نماید بنده فقط تطبیق کرد و دفاع

از طرف کمیسیون میکنم زیرا کمیسیون باین نظریات این کتاب را جلو گذارده بصاحبان اعضاء هم اعتماد داشت که خیلی خوب مطالب شرعی را میدانستند این قانون را نوشتند و کمیسیون هم عیناً در این قانون نوشت اگر در عبارات تغییر بنظر میرسد عین عبارات را بنویسند

ماده ۱۴۸ اشخاص مستخدم شوند

اول- اشخاصی که بواسطه ارتکاب جنحه و جنایت در تحت محاکم هستند یا بواسطه اتهام به جنحه و جنایت در تحت محاکم بوده و برائت ذمه حاصل نکرده اند این را مادریک ماده آخر نوشته ایم همچنین در قانون استخدام کشوری اشخاصی که عدلیه مسئول عجا که هستند مادامی که برائت ذمه حاصل نکرده اند داخل هیچ خدمتی نمی توانند بشوند نه تنها عدلیه بلکه در هیچ اداره اشخاصی که بری الزمه نیستند و در تحت محاکم هستند نمیتوانند داخل شوند با این جنام در آخر ماده ذکر کردیم که ماده فلان قانون استخدام شامل قضات نیز خواهد شد

ثانیاً - کسانی که بواسطه ارتکاب جنحه و جنایات محکوم به حبس یا مجازاتی شدید تر شده اند

در این قانون هم همان طور نوشته ایم و يك چیزی علاوه کردیم که گویا مجلس با آن مخالفت نداشته باشد (عدم محکومیت بقیام و اقدام بر علیه حکومت ملی) اضافه کردیم اگر آقایان مخالفت نکنند حرفی نداریم ولی گمان میکنم چیزی که قابل مخالفت باشد آنهم در مسئله که ما به الاتفاق است فقط زیاد کردیم

ثالثاً اشخاصی که ورشکسته اعلان شده اند و اشخاصی که مرتکب جنحه و جنایات شده اند حالا میخواهید عین آن موادیکه در قانون تشکیلات عدلیه هست در اینجا نوشته شود نظر کمیسیون هم همین است فرقی نمیکند فقط کمیسیون میخواهد که اعضاء ادارات با ترتیب داخل شوند و با ترتیب ترقیه رتبه پیدا کنند و با ترتیب هم خارج شوند و برای اینکه این کار بهترین مدرکی بود که کمیسیون در نظر گرفت و نوشته است همین قانون تشکیلات عدلیه است تطبیق بفرمائید به بنیید حالا هم کمیسیون چیز تازه نوشته است که طرف حمله واقع شود

شیخ الاسلام - این دو موضوع است صاحب منصب عدلیه که قاضی نیست سلیمان میرزا - عرض کردم در سر لغت حرف است یا در سر لغت در کمیسیون حرف نداشتیم سر مواد و مفهوم حرف می زنیم حالا میخواهید بجای قاضی (مامورین عدلیه) بنویسید ما هم مرضی نداریم ما میخواهیم اعضاء عدلیه و سایر وزارتخانهها باینکه شرایط اینهم استفاده

شوند که هر ج و مرج نباشد قیاس آنهم این کتابت که آقایانی که امضاء فرموده اند البته با شرح هم تطبیق کرده اند

ثانیاً (اشخاصی که ورشکسته اعلان شده اند)

رایعاً اشخاصی که در تحت قیمومت ولایات شرع هستند اینها را هم میخواهید ضمیمه و اضافه کنید اشکال ندارد ولی ظاهراً کمیسیون مطلب واضی دانست چرا ؟

برای اینکه اشخاص سی سال تحت قیمومت نیستند این هم موضوع بحث نشده است خامساً کسانی که معروف به فساد عقیده اسلامی نباشند

آقای مخبر از برای اینکه گفتگو آقایان کوتاه شود قبول کردند که آنچه در آن قانون نوشته شده اینجا هم نوشته شود (عدم محکومیت بفساد عقیده) این را آقایان اصلاح فرمائید و عین عبارت را بنویسند (کسانی که معروف بفساد عقیده اسلامی نباشند) این که مباحثه ندارد اگر باین کتاب مباحثه دارید مدافع آن آقای مدرس هستند که در مجلس حضور ندارد سادساً اشخاصیکه متظاهر بارتکاب منکرات و اوصاف باخلاق ضمیمه هستند این دو چیز را آقای مخبر قبول کردند و آقایان اصلاح فرمائید ولی چیزی را که آقایان کمیسیون اضافه کردند که خیلی برای حفظ ملت ایران لازم است و در این مسئله هم گمان نمی کنم اختلافی باشد و این است که ایرانی معتاد به استعمال تریاک نباشد و باید اشخاص تریاک را از ادارات خارج نموده و از هر جایی آن ها را محروم کرد بلکه تریاک را تارک نمایند تا اشخاص شجاع و کاری پیدا شوند

(صحیح است)

چون این مسئله بر علیه همه تریاکها است و می خواهند تریاکها را چنانچه در قانون استخدام قید شده از ادارات دولتی خارج کنند در اینجا هم برای عدلیه يك چیز دیگری را که کمیسیون اضافه کرده است این است که کسی که مبتلا بامراض مسریه است نباید پذیرفته شود بلکه باید منزله او خواسته شود تا بواسطه او دیگران هم مبتلا نشوند پس شرایطی را که کمیسیون اضافه کرده است مسئله است:

مبتلانی بودن بامراض مسریه و امامتله لیسانس که بنظر آقایان خیلی مهم است آن را هم اینطور بنویسند (صاحبان تصدیق نامه فارغ التحصیلی از مدرسه حقوق) این عین عبارتی است که در قانون تشکیلات عدلیه نوشته شده است

و برای اینکه هیچ چیز را فرو گذار نکرده باشیم باینکه عبارت دیگری را هم عرض

میکنم کسانی که از ادارات دولتی پس از محاکمه اخراج شده اند و در قانون استخدام هم نوشته هر کسی تصدیق کرد باید از وزارتخانهها و تمام دوائر دولتی عذر او را خواست این جنام اشاره شده است دو ماده فلان قانون استخدام شامل حال قضات هم خواهد شد و حالا باین اصلاحاتی که شده است مسئله فرق می کند يك وقت صحبت ما کمیسیون استخدام است این بود توضیحاتی که از طرف کمیسیون بنده عرض کردم و یکدفعه اشکال در این قانونی است که در دوره دوم بامضای آقایانی که اسم بردم رسیده و یک نفر از آن ها که آقای مدرس باشند در اینجا تشریف دارند اگر اشکال راجع باین قانون است مدافع آن شخص آقای مدرس است که خودش اهل فن و این مقام عالی هستند می توانند همه قسم نظریه خودشان را توضیح بدهند و ما قسمت خودمان را مدافعه کردیم

شیخ الاسلام - خیر صحیح نیست اینجا لفظ قاضی نوشته شده

مخبر - کمیسیون قبول می کند که لفظ قاضی بحکام و صاحب منصبان یاز که تبدیل شود

رئیس - آقای حاج میرزا مرضی (اجازه)

حاج میرزا مرضی - فرمایشاتی که شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند راجع بقضات عدلیه نبود بلکه این قانونی که نوشته شده است راجع بستمین عدلیه و اجزاء محاکم است از قبیل ثبات یا منشی یا اشخاصی که عضو محکمه هستند و ابدأ تریاک نباشد و باید اشخاص تریاک را از ادارات خارج نموده و از هر جایی آن ها را محروم کرد بلکه تریاک را تارک نمایند تا اشخاص شجاع و کاری پیدا شوند

(صحیح است)

چون این مسئله بر علیه همه تریاکها است و می خواهند تریاکها را چنانچه در قانون استخدام قید شده از ادارات دولتی خارج کنند در اینجا هم برای عدلیه يك چیز دیگری را که کمیسیون اضافه کرده است این است که کسی که مبتلا بامراض مسریه است نباید پذیرفته شود بلکه باید منزله او خواسته شود تا بواسطه او دیگران هم مبتلا نشوند پس شرایطی را که کمیسیون اضافه کرده است مسئله است:

مبتلانی بودن بامراض مسریه و امامتله لیسانس که بنظر آقایان خیلی مهم است آن را هم اینطور بنویسند (صاحبان تصدیق نامه فارغ التحصیلی از مدرسه حقوق) این عین عبارتی است که در قانون تشکیلات عدلیه نوشته شده است

و برای اینکه هیچ چیز را فرو گذار نکرده باشیم باینکه عبارت دیگری را هم عرض

شرایط سهل و ساده قرار بدهیم و همینقدر شرط کنیم که معروف بفساد عقیده و اخلاق نباشد و همه کس میگویند من معروف به فساد عقیده نیستم آنوقت آنها را سرکار می آورند و آنها هم این قبیل کارها را می کنند و آن احکام را بدهند و همین جهانتست که مردم از عدلیه تنفر دارند و هیچکس رغبت نمیکند کارش را بدهد رجوع نماید البته عدلیه اشخاص خوب نبرداری ولی اشخاص بدی نیز دارند که اعمال اشخاص خوب را ضایع میکنند بنابراین قضاوت باید دارای شرایط سخت و محکم باشد در وقتی که عدلیه نبود و قضاة محاکمه میکردند شارع مقدس فرمودند که قاضی باید عادل باشد چه باشد چه نباشد مطابق شرع است و از روی اغراض نفسانی نیست و راجع بامتنان که باید بدهند البته باید مدرسه حقوق را طی کرده باشند و علاوه باید شرط دیگری نیز قید شود و آن این است که از دو نفر علماء درجه اول ایران که در عتبات یاد فرغ عتبات هستند اجازه قضاوت داشته باشند نه اینکه هر کس تصدیق لیسانس مدرسه حقوق را گرفت بگوئیم آقا برو و روی این صندلی بنشین و بین مردم قضاوت نما ؟ این مسئله که معقول نیست بنده عقیده ام این است که شرایط این ماده اصلاح شود و بعد باین قانون ملحق کرد و در این موضوع هم پیشنهادی تقدیم کرده ام و امیدوارم که آقایان مساعدت فرمائید و یکی در روز هم در تری بگذرد عیبی ندارد و نه حضرت والا عرضی دارند نه مغربونه بنده و مقصودمان این است که مردم نسبت به قضاة اطمینان داشته باشند و امیدوارم که آقایان باین پیشنهاد بنده موافقت فرمائید و پیشنهاد بنده را قبول کنند تا مردم از این حیث آسوده شوند و یک نفر قاضی که آنجا می نشیند يك شخصی باشد که مردم نسبت باو اطمینان داشته باشند نه مثل این اشخاص باشند که عملیات آنها را همه میدانیم چیست ؟ این بود عرایض بنده که عرض کردم

مخبر - مقصود قضاة محاکم شرعی نیست و مراد ثبات و اجزاء هم نیست بلکه مقصود رؤسای محاکم و صاحب منصبان و مستخدمین عدلیه است یعنی آن شخصی که در آنجا نشسته است وقتی که احکام شرعی و اسناد را پیش او میاورند او تشخیص میدهد که این سند فلان است یا مفاد این حکم شرعی از کی است و سابقاً این عمل را حکام میکردند کی احکام ملامار اجرا می کرد حکام و آن شخص بفهم خودش تصدیق میکرد که حکم فلان آقا باید اجرا شود و اجرا هم میکرد حالا این شرایط کاملتر شده است یعنی شرط کرده اند اشخاصی که میخواهند این تشخیص را بدهند باید اجرا شود و اجرا هم میکرد حالا این شرایط کاملتر شده است یعنی شرط کرده اند اشخاصی که میخواهند این تشخیص را بدهند باید قضاة

بدانند حقوق بدانند تا اسنادی را که پیش او میاورند ببیند کدام صحیح است و کدام صحیح نیست و این ماده بهترین مواد است و اگر این ماده تغییر کند باید تمام قهارا آورد در عدلیه مستخدم کرد

رئیس - چون هوا قدری تاریک است چند دقیقه تنفس میشود

در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید

رئیس - آقای مخبر کمیسیون راجع بماده اول پیشنهادی جدید کرده اند قرائت میشود

(شرح ذیل قرائت شد)

مقام منبع ریاست محترم مجلس شورای ملی - ماده اول را کمیسیون استخدام قرار ذیل اصلاح و پیشنهاد مینماید

ماده اول - شرایط رؤساء و اعضاء محاکم و مدعی العمومها و کلاهی عمومی و کسانی که با آنها هم رتبه هستند بقرار ذیل است

۱- تبعیت ایران

۲- دین اسلام

۳- سن که حداقل آن سی سال خواهد بود

۴- دادن امتحان مطابق مقررات قانونی و داشتن تصدیقنامه فارغ التحصیل از مدرسه حقوق

۵- عدم محکومیت به قیام و اقدام جنحه و جنایات

۶- معروف نبودن به فساد عقیده اسلامی

۷- متظاهر نبودن بارتکاب منکرات و مصنف نبودن به اخلاق ذمیمه و معتاد نبودن باستعمال افیون و میخانین بامراض مسریه مجرب کمیسیون استخدام ابراهیم زنجانی رئیس - آقای وزیر معارف مطلبی دارند اگر اجازه میفرمائید آن را بفرمائید

وزیر معارف - در مذاکراتی که در شب در مجلس شد تصور میکنم بعضی اشتباهات راجع به مسئله بودجه ولایات برای آقایان حاصل شده است چون بودجه معارف بهمت آقایان بزودی گذشت تصور میکنم حیف باشد که يك ماده آن موجب تأخیر تصویب این بودجه بشود و اعضاء این وزارتخانه و معلمین و مدیران هم منتظر مساعدتی از طرف مجلس هستند تا در این شب عید حقوق موقوفه خود را دریافت دارند و من تصور کردم شاید امشب بطور تاریخی بتوانم مسئله بودجه ولایات را برض آقایان تصویب مجلس بگذرانم

(لایحه وزیر معارف شرح آتی خوانده شد)

مقام منبع مجلس مقدس شورای ملی شیدانه ارکانه - بطوریکه خاطر آقایان

نمایندگان محترم مستحضرات مجلس شورای ملی در هذمه السنه ایت تیل برای معارف ایالات و ولایات سالیانه مبلغ ۱۴۸۴۴۰ تومان بوزارت معارف اعتبار داده است که برای هر محل مبلغی از آن را تخصیص دهد محترم عرض میکنند که تا هذمه السنه اداره معارف و مدارس هیچیک از تقاضای ایران بودجه ثابت و معینی نداشت زیرا تا قبل از تصویب اعتبار فوق الذکر عواید معارفی که مقرر شد از طرف وزارت مابیه پرداخته شود منحصر بهمان تومانی دوست دینار و خرواری یکقران بود چون این عوائد از طرف اداره مابیه مرتباً پرداخته نمیشد بعنوان اینکه لاوصول یا در محل است و همبیشه از رؤساء معارف و مدارس بلکه اهالی شکایات زیادی بوزارتخانه میرسد بنا براین وزارت معارف موفق نشد بودجه ثابتی برای ادارات معارف و مدارس ولایات تهیه کند پس از تصویب اعتبار معارف ولایات از طرف مجلس شورای ملی وزارت معارف در برج ثور و جوزای هذمه السنه متحدالمالی تمام ادارات معارف ایالات و ولایات نوشت که صورت مدارس موجوده و معلمین و حقوق هریک از آنها را بضمیمه صورت مدارس که در حوزه ماموریت هریک از نمایندگان تأسیس شود تهیه نموده هرچه زودتر بوزارت معارف ارسال دارند تا زمینه صحیحی برای نوشتن بودجه ثابت معارف ولایات و ایالات باشد ضمناً برای اینکه مدارس موجوده هر محل منحل نشود از اعتبار کل مبلغی موقتاً بهر محل اعتبار داده شد که بمدارس موجوده همان محل پرداخته شود تا بودجه پیشنهادی برسد و بودجه ثابت تهیه کرده صورتهای بتدریج از ولایات دورو نزدیک برسد از مبلغ اعتبار ۱۴۸۴۴۰ به نسبت عوارض معارفی هر محل بتناسب تومانی دوست دینار و خرواری یکقران بنسبت مؤسسات موجوده معارف هر محل صورت تقسیم نامه نوشته و از آن اعتبار مبلغی بهر محل تخصیص داده شد از مبلغ اعتبار هر محل در زمینه بودجه هر محل نمایندگان بودجه ثابتی نوشته شده و بوزارت مابیه و اداره معارف محل ابلاغ شد که از اول حمل هذمه السنه بموقع اجراء گذارده شود و صورت جزء بودجه هر محل ضمیمه این لایحه است و از نظر آقایان نمایندگان محترم میگذرد و در اینجا لازم است سه نکته ذیل را باستحضار خاطر آقایان نمایندگان محترم برساند

اولاً وزارت معارف کمال سعی و مجاهدت را نمود که از اعتبار معارفی بصرف بمدارس برسد بهمین جهت در بعضی از ولایات مثل کاشان - قم - کردستان و غیره نمایندگی معارف بمعمده مدیر مدرسه محل معول نشد ولی برای ایالات و ولایات دیگری مثل فارس - اصفهان وزارت

معارف ناگزیر بود مبلغ مختصری که کمتر از آن ممکن نبود برای اداره معارف آن نقاط که هذمه دار جریان امور معارف شهر و ولایات تابعه بود منظور دارد

ثانیاً بصورت بودجه پیشنهادی ارسالی دویابالت فقط تقریباً یکماه و نیم قبل رسید (آذربایجان و خراسان)

چون تقریباً ده ماه نیم از سال گذشته بود نوشتن بودجه ثابت برای آنها که از اول حمل هذمه السنه مجری باشد بی نتیجه بلکه غیرعملی بود زیرا در این مدت کارکنان مدارس اینگونه نقاط حقوق خود را مثل سته ماضیه گرفته بودند

نوشتن بودجه ثابت در آخر سال که از اول حمل هذمه السنه مجری باشد موجب اشکال برای ادارات مابیه محل و اسباب زحمت و شکایت کارکنان مدارس میشود (زیرا حقوق آنان در این بودجه ثابت ما آنچه در این مدت گرفته بودند قطعاً اختلاف داشت

برای جلوگیری از این اختلاف و اشکال بوزارت جلیله مابیه نوشته شد بقدر اعتبار معارفی آن نقاط حقوق مدارس و مؤسسات معارفی موجوده و مطابق صورتیکه اداره معارف محل میدهد بپردازند و در مصارف هم نظارت و تفتیش نمایند

ثالثاً علاوه بر مدارس که در صورت ضمیمه ملاحظه میفرمایند مدارس دیگر هم در ایالات و ولایات موجود است و مصارف آن از عوائد محلی (از قبیل اضافات تا کس کم رگی و نواقل و غیره) که اهالی به طلب خاطر میپردازند بانظارت ادارات معارف و مابیه همان محل پرداخته میشود و ادارات معارف در حسن جریان آن مدارس و اجرای پرگرام در آنسها مراقبت مخصوص دارند

رابعاً - عوارض معارفی تومانی ۲۰۰ دینار و خرواری یکقران که امضاء عالی در ایالات و ولایات باسم معارف برای تأسیس مدرسه در هر محل میگیرند

از اول حمل هذمه السنه دیگر دیناری بوزارت معارف در مرکز و ولایات پرداخته نشده و بعنوان اینکه اعتبار معارفی که مجلس شورای ملی در هذمه السنه برای ولایات تصویب فرموده اند وزراء این عوارض معارفی است لذا عوارض مزبور را بنفع دولت ضبط مینماید

و حال اینکه صحیح نیست زیرا اولاً اعتبار معارفی تصویبی مجلس شورای ملی در ازاء ضبط عوارض معارفی نبوده است ثانیاً (۱۴۸۴۴۰) تومان برای معارف ولایات خیلی قلیل و کافی برای مدارس نیست و خامساً برای گیلان در هذمه السنه از اعتبار معارفی تصویبی مجلس شورای ملی چیزی منظور نشده است زیرا عوائد یوپی بیجشاهی که تا چندی قبل مرتباً وصول و پرداخته میشد برای مصارف مدارس

آنجا کافی نبود ولی چون اخیراً مشکلاتی برای معارف گیلان در این خصوص فراهم شده است

در سال آتی برای اداره معارف و مدارس اینجا از طرف دولت بودجه ثابت جداگانه پیشنهاد میشود که از اصل مالیات مثل سایر ولایات پرداخته شود و عوائد یوپی بیجشاهی بصرف مدارس غیر دولتی برسد

در خانه لازم است باستحضار خاطر نمایندگان محترم برساند که وزارت معارف برای سال آینده اعتبار معارفی هذمه السنه را برای ایالات و ولایات دوبرابر نموده و صورت جزء آن برای رئیس کل مابیه فرستاده شده است با احساسات معارف خواهی که در شب مخصوصاً از طرف آقایان نمایندگان محترم ولایات را برآورد و از قلمت بودجه معارف ولایات شکایت داشتند کاملاً امیدوارم وقتی بودجه سال آینده معارف در کمیسیون محترم بودجه یا مجلس شورای ملی مطرح میشود این احساسات واقع شود

این صورت ریز مدارس و ودجه ولایات است و اگر چه وقت کم بود ولی برای اینکه خاطر محترم آقایان مستحضر شود بطور اجمال صورت بودجه ولایات را نوشته و تقدیم مجلس شورای ملی مینمایم

و اگر بنا بود تمام جزئیات نوشته میشد خیلی مفصل میشد و البته خاطر آقایان مستحضر است که در شب دوم مسئله را عرض کردم یکی این است که این مطلب بطوری که عرض شد در این آخر سال مربوط بایین مسئله نیست ولی برای اطلاع سال آتی خوبست لیکن تغییر بودجه گذشته به نظرم بموقع است

بجهت اینکه بودجه گذشته تماماً به عمل آمده و در آن موقع سال نمیتوان آنها را تغییر داد در صورتیکه نمایندگان محترم همگی اظهار میفرمایند که بودجه معارفی ولایات آنها کم است مسلماً هیچکدام اراضی نمیشوند که از یک محلی کسور و به محل دیگر افزوده شود و در این آخر سال موردی هم ندارد

بنده و بعضی از نمایندگان محترم هم در باب علاوه کردن بودجه ولایات پیشنهادی کرده ایم و تصور میکنم با اینکه سال به آخر رسیده است و مطمئناً مجلس هم مشغول تهیه تعرفه و بعضی چیزهای دیگر است و بعد هم تعطیل خواهد بود اگر بودجه ولایات طبع شود تقریباً یکماه و نیم طول خواهد کشید و این مسئله اسباب نگرانی و اضطراب اعضای معارف ولایاتی خواهد شد که بودجه آنها از مجلس نگذشته است

بنده تقاضا میکنم آن بودجه را هم در ضمن همین بیست و هشت ماده که پیشنهاد شده است امشب برای مزید امتنان

اعضای معارف تصویب بفرمایند اگر نواقصی داشته باشد برای سال آتی با اطلاع و مساعدت آقایان انجیم پذیرد

(صحیح است)

رئیس - مجلس موافق است که این مطلب مطرح شود؟

(بلی)

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - بنده موافقم ولی این اشکالی که شده است چه باید کرد البته آقایان تصدیق میفرمایند بودجه وزارت معارف که مطرح است مخصوصاً قسمت ولایات که باقی مانده است تاملش راجع به آتی نیست قسمت اعظمش راجع بگذشته است دیشب مذاکره شد اگر ما بخواهیم در یک موضوعاتی که گذشته است مذاکره کنیم تصور میکنم نتیجه مطلوبه نخواهد داشت صد و سی هزار تومان یک قلم و هجده هزار و چهارصد و چهل تومان یک قلم در این بودجه برای معارف ایالات و ولایات منظور شده است در این مبلغ آنچه که محل ندارد البته در خزانه دولت خواهد ماند و چون پنج شش روزی بیشتر باقی نمانده است و تعویق این امر موجب نگرانیهای برای اهالی ایالات و ولایات خواهد شد

چون از قوانین و ترتیبات مجلس اطلاع ندارند و ممکن است تصور کنند که خدای نکرده چه باعث شده است و چه اتفاقی افتاده که بودجه معارف ایالات و ولایات تصویب نشده

بنابراین دیشب که شاهزاده محمد - هاشم میرزا یک پیشنهادی کردند و قابل توجه هم شد

البته آن یک رائی است که مجلس داده است و مادام که آن رای بر اثر خودش باقی است نمیشود نسبت باو تنقید کرد ولی از نقطه نظر تجربیات علمی و فنی که اندازه بنده دارم بخواهم یک مختصری صحبت کنم این طرز بودجه تهیه کردن و یک مقداری را بر کمر تخصیص دادن و مقدار دیگری را با ایالات و ولایات این ترتیب بقبضه بنده میکنم سولقان و فارس و کرمان و همجا بنده عقیده ندارم و چهل باب مدرسه ابتدائی معانی در طهران تأسیس شود و مخارج آنها از مالیات عمومی مملکت داده شود

بنابراین بنده معتقدم که مخارج تعلیمات ابتدائی هر محلی را سکنه آن محل بدهند آنوقت این اشکالات مرکز و ولایات و اعتراضات مرتفع میشود طهرانها اگر تمکن داشتند صدا بابت مدرسه داشته باشند یا مشهد ده تا یا شیراز بیست تا آنوقت شیرازی یا خراسانی بطهران یا طهرانی بخراسانی چه اعتراضی میتوانند بکنند؟

نهی است و بنده میخواهم اعتراض کنه پوره حلی پیدا کنم که من بعد از این مذاکرات نشود فرض کنیم پنجاه هزار تومان تخصیص داده شده با آذربایجان و چهل هزار تومان بخراسان تازه اول دعواست که بجهت پنجاه هزار تومان به آذربایجان تخصیص دادید باسی هزار تومان بفارس یا فلان مبلغ بکرمان و در ولایات طبعاً این اعتراض باقی خواهد ماند و علی ای حال هر نسبتی را که معین کنند چون حقیقی نیست قابل اعتراض است در هر مجلس که مطرح شود محل اعتراض خواهد بود و ممکن است رفتن در هفته مذاکرات بیک جاهانی بکشد که در آتی برای مملکت نافع نباشد بنا براین اشکال را همه میدانند در راه هم میدانیم

اما تعیین دوا و پیدا کردن راه علاج آن مشکل است راه علاج که پیدا شد تمام اشکالات مرتفع میشود راه علاج آن قانون اساسی است که در دوره دوم وضع شده است و الان هم اینجا حاضر است (آقای آقا سید یعقوب آن را بیارید تا بنده موافق را بخوانم) در این قانون تعلیمات را بدو درجه تقسیم کرده است: تعلیمات ابتدائی و تعلیمات عالیہ تعلیمات ابتدائی جنبه خصوصی و محلی دارد و تعلیمات عالیہ جنبه عمومی دارد برای اینکه در تعلیمات ابتدائی شاگرد شش سال تحصیل میکند یک منافی در بسط تحصیل برای شخص خودش ایجاد میشود از معلومات ابتدائی فقط یک نفر از افراد مملکت استفاده میکند

اما تعلیمات عالیہ برای مملکت یک نفر عالم تهیه میکند و از وجود عالم مملکت استفاده میکند

بنابراین مخارج تحصیلات ابتدائی هر محل را باید سکنه همان محل متکفل شود و بهیچوجه صحیح نیست که مالیات عمومی صرف معارف خاص محل شود اولش طهران باشد و عقیده بنده که این جای استفاده است و سایر آقایان اگر چه هر کدام از محل که بنده عقیده دارم بطور خلاصه عرض میکنم که این بودجه معارف که مطرح است گذشته است و بایستی برای بودجه آتی معارف اعم از مرکز و ولایات و ایالات و شهرها و قراء و قصبات فکراساسی کرد و لا سال آتی بنده اطلاع دارم که آقای وزیر معارف ۱۵۰ هزار تومان علاوه پیشنهاد کرده اند که جمعاً میشود ۳۰۰ هزار تومان ولی باز هم عرض می کنم همین دعواست بنده عقیده دارم که باید یک نقشه اساسی بر روی آن اصول تهیه شود و اگر چنانچه بر روی این طرح و این ترتیبیکه قانون معین کرده است ما وارد شویم دیگر جایی برای این گفتگوها باقی نمیمانند فقط میان تعلیمات عالیہ راجع باین هم یک ماده دارد و قانون تکلیف این را هم معین کرده است ماده ۲۱ مدارس عالیہ در طهران و در مراکز عمده دایر خواهد شد

هیچ بهمین جهت است که در این قانون پیش بینی شده که مخارج مدارس ابتدائی هر محل را مطابق مالیاتیکه قانوناً بر آن محل تعلق میگردد باید از همان محل پرداخته شود معین ماده راقرائت کنم

ماده ۲۲ - مخارج مدارس ابتدائی در قصبات و بلاد بمعده دولت و مخارج آنها از محل مالیاتی که در هر محل بموجب قانون پرداخته خواهد شد

این قانون در سنه ۱۳۲۹ در دوره دوم از مجلس گذشته است ولی متأسفانه مثل سایر قوانین در طاقچه نسبان گذاشته شده است اگر ماهادی و راهنما و حاکم مطلق برخوردان را قانون قرار بدهیم و عمل بقانون بکنیم هیچ احتیاج ندارد که چندین جلسه وقت خود را در مجلس شورای ملی صرف کنیم و بگوئیم مخارج مدارس طهران از ولایات زیاد تر است

ماده ۲۳ - مخارج مکاتب دهکده نیز برعهده دولت و بموجب قانون از سالکین دهکده و اهالی دریافت خواهد شد بنا براین خوار و رامین میخواهد مدرسه ابتدائی داشته باشد اهالی آنجا هر قدر تمکن داشته باشند مدرسه ابتدائی تأسیس میکنند نهایت نماینده دولت که وزارت معارف است در این قسمت باید نظارت داشته باشد که این مدارس قانون و پروگرام وزارت معارف مطابق قانون ویرو گرام و وزارت معارف این مدارس اداره بشود و البته وقتی که ما یک راههای کج و معوج میرویم تولید اشکالات میشود بنابراین بنده زیاد در این موضوع صحبت نمیکنم ماده ۲۴ را هم بعرض میرسانم و نتیجه را هم بعرض میکنم

ماده ۲۴ - مخارج مدارس غیر معانی دولتی از محل حق التعلیمی است که از شاگردان اخذ میشود و چنانچه کسری داشته باشد برعهده دولت است ماده ۲۵ - مکاتب و مدارس معانی که بخرج دولت اداره میشود فقط برای تمتع اطفال فقرا و اشخاصی است که رسماً عدم بضاعت آنها از طرف مأمورین رسمی محل تصدیق شده باشد) بنا براین آنچه که بنده عقیده دارم بطور خلاصه عرض میکنم که این بودجه معارف که مطرح است گذشته است و بایستی برای بودجه آتی معارف اعم از مرکز و ولایات و ایالات و شهرها و قراء و قصبات فکراساسی کرد و لا سال آتی بنده اطلاع دارم که آقای وزیر معارف ۱۵۰ هزار تومان علاوه پیشنهاد کرده اند که جمعاً میشود ۳۰۰ هزار تومان ولی باز هم عرض می کنم همین دعواست بنده عقیده دارم که باید یک نقشه اساسی بر روی آن اصول تهیه شود و اگر چنانچه بر روی این طرح و این ترتیبیکه قانون معین کرده است ما وارد شویم دیگر جایی برای این گفتگوها باقی نمیمانند فقط میان تعلیمات عالیہ راجع باین هم یک ماده دارد و قانون تکلیف این را هم معین کرده است ماده ۲۱ مدارس عالیہ در طهران و در مراکز عمده دایر خواهد شد

و این ترتیباتی که در این بودجه هست ابتدا عملی نیست مثلاً ۴۰ باب مدرسه معانی در طهران است و در ماده ۱۱ هزار تومان و کسری مخارج دارد و در اینجا اگر چنانچه یک ترتیبی بدهند بهتر است و تصور می کنم اگر یک قسمت از این عوارض بلدی که از همین مردم گرفته میشود باین ۴۰ باب مدرسه معانی تخصیص داده شود کافی خواهد بود و هیچ لازم نیست یک بودجه صدوسی هزار تومانی از مالیات دولت در حق آنها قائل شویم که فلاقتدر متعلق بهران و فلاقتدر متعلق بایالات و ولایات باشد این بود عریض بنسند

رئیس - آقای پوررضا (اجازه)

پوررضا - دیشب در تعقیب پیشنهاد آقای شیخ الرئیس آقایان رأی دادند که صورت جزء ماده ۲۸ طبع و توزیع بمداز آن رأی داده شود بنده مخالفی ندارم که ۲۷ ماده اولی طبع و توزیع شده و رأی داده اند موافقت فرمایند اینصورت طبع و توزیع شود و معلمین هم از حال فلاکت خارج شوند ولی موافق نیستم که قبل از آنکه صورت جزء ماده ۲۸ طبع و توزیع شود رأی بدهم و امیدوار هستم که آقایان و کلاهی ولایات قبل از اینکه صورت جزء ماده ۲۸ طبع و توزیع شود رأی ندهند تا این که بنده موافقت فرمایم

آقای شیخ الرئیس آقایان رأی دادند که صورت جزء ماده ۲۸ طبع و توزیع بمداز آن رأی داده شود بنده مخالفی ندارم که ۲۷ ماده اولی طبع و توزیع شده و رأی داده اند موافقت فرمایند اینصورت طبع و توزیع شود و معلمین هم از حال فلاکت خارج شوند ولی موافق نیستم که قبل از آنکه صورت جزء ماده ۲۸ طبع و توزیع شود رأی بدهم و امیدوار هستم که آقایان و کلاهی ولایات قبل از اینکه صورت جزء ماده ۲۸ طبع و توزیع شود رأی ندهند تا این که بنده موافقت فرمایم

صورت جزء ماده ۲۸ طبع و توزیع بمداز آن رأی داده شود بنده مخالفی ندارم که ۲۷ ماده اولی طبع و توزیع شده و رأی داده اند موافقت فرمایند اینصورت طبع و توزیع شود و معلمین هم از حال فلاکت خارج شوند ولی موافق نیستم که قبل از آنکه صورت جزء ماده ۲۸ طبع و توزیع شود رأی بدهم و امیدوار هستم که آقایان و کلاهی ولایات قبل از اینکه صورت جزء ماده ۲۸ طبع و توزیع شود رأی ندهند تا این که بنده موافقت فرمایم

که دیشب عرض کردم رئیس معارف بوشهر یک مشکلاتی برای مدارس آنجا پیدا کرده که از برای یک نفر مامور دولت خیلی غریب است مسؤول این کار کی است؟

البته وزارت معارف مسؤول است اگر باین ترتیب خواستند در معارف رابیندند گمان میکنم حسن اثری نداشته باشد و بنده مخصوصاً تقاضا میکنم باینستله رسیدگی شده و اداره معارف را از دست اشخاص محلی بیرون بیاورند این بود اطلاعات بنده آقایان و کلا هم خوبست همراهی بفرمایند و اطلاعات خودشان را بگویند ولی مجدداً عرض میکنم که بنده پاسخ مخالفی ندارم به ۲۷ ماده اولی رأی داده شود و اسباب زحمت آقایان معلوم مدارس و اعضای معارف هم نشود اما نسبت باینست و هشتم بنده موافقتی ندارم و امیدوارم و کلاهی ولایات هم که دیشب رأی دادند موافقت فرمایند اینصورت طبع و توزیع بشود و برای خود باقی بمانند و تا این صورت طبع و توزیع نشود رأی ندهند تا حقایق مکشوف شود و این اختلافات و اختلاسات پیش نیاید

صورت الدوله مخیر بنده از نقطه نظر کمیسیون عرضی دارم

باید یک راه حلی پیدا کرد که جمع بین این دو نظر باشد برای اینکه بین آقایان اختلافی دراصل مطلب نیست و همه موافقت میکنند که باید بودجه معارف زودتر تصویب شود و مخصوصاً مقیدند که در طهران جماعتی از معلمین و اعضاء ادارات معارف هستند که مدتی است حقوق آن ها نرسیده و بایستی این حقوق زودتر بآنها داده شود ولیکن از آنطرف هم آقایان یک اشکالی نسبت باینست بنده و هشتم این بودجه دارند که راجع بمدارس ولایات است و آقای پوررضا هم حالا توضیحاتی دارند بنده تصور میکنم در صورتی که مجلس دیشب یک رأی داده است دلیل ندارد مامور از آن رأی برگردیم و آن رأی را نقض کنیم انتظار میکنم که از طرف وزارت معارف صورت بیاید و به بنیم آیین وجه حقیقتاً بصرف رسیده یا نه؟

در صورتیکه بصرف رسیده باشد که هیچ والا همان طوری که آقای وکیل محترم بنا در اظهار کردند اطلاع دارند در آنجا این وجه مصیبت نشده باشد البته آقای وزیر معارف هم تصدیق خواهند کرد مابین وجه را تصویب کنیم و در صورتی که اعتبار هم باشد راه حل مسئله این است

خاطر عموم آقایان مستحضر هست که آقای وزیر معارف در چند جلسه قبل چند قلم پیشنهاد کردند که بکمیسیون ارجاع شده و یک راپورتی نوشته شده پس

از طبع یکماده اضافی خواهد شد بر بودجه معارف و ماده بیست و نهم خواهد بود اگر آقایان تصویب بفرمایند آن پیشنهادات ماده بیست و نهم شود آنوقت بنده با آقای وزیر معارف می توانیم تقاضا کنیم که به بیست و هفت ماده اول و بیست و نهم بودجه معارف رای داده شود و ماده بیست و هشتم که راجع بولایات است بماند تا وقتی که صورت جزء برسد باین ترتیب هر دو نظر تأمین می شود حالا اگر آقایان اجازه بفرمایند بنده آن را رپورت را بخوانم

رئیس - آقای وزیر معارف اظهاراتی دارند بفرمایند
وزیر معارف - مذاکراتی که آقای یور رضا امشب کردند عین مذاکرات دیشب بود جز این که یک عبارتی فرمودند که بنده تصور میکنم برای مجلس و وزارت معارف یک قدری اسباب تأسف باشد و آن لغت اختلاس بود.

مدرس) اشتباه لفظی بود.
وزیر معارف - بنده محقق هستم باین عبارت تعرض کنم در هر صورت بعد باید پس بگیرند و اما بعد از آنکه این توضیحات را دادم تصور کردم آقایان مطابق احساساتی که دارند پیشنهاد عرض بنده را اجابت بفرمایند ماده ۲۸ ماده بطوری که هست با آن ماده دیگر که آقای نصرت الدوله فرمودند تصویب بفرمایند اگر در این باب مجلس مساعد هست که البته اسباب تشکر و امتنان خواهد بود و اگر طور دیگر تصویب می فرمایند باز هم رای مجلس حاکم است.
رئیس - این را برای خاطر آقایان عرض میکنم رانی که دیشب اینجا داده شد این نبود که طبع و توزیع شود بلکه مبنی بر این بود که فقط صورتش تقدیم مجلس بشود.

آقای آقامیرزا علی (اجازه)
آقا میرزا علی کازرونی - البته بنده نباید خارج از موضوع صحبت کنم و در جزئیات داخل شوم و شرح یک تضابای خارج از موضوعی را در بودجه بدم ولیکن چون بعضی چیزها گفته می شود یک اشتباهاتی که پیش می آید انسان مجبور میشود بعضی حرفها بزند . راجع بودجه معارف بودجه میگویند سه هزار و دو بیست تومان در نظر گرفته شده هر چه در نظر گرفته شده بنده کار ندارم فقط چیزی که هست یک نفر کفیل پیدا شده که وزارت معارف میخواست او را رئیس کنند بنده گفتم باشد اگر امتحان صحیح داد رئیس بشود اگر چه دارای فضایل است و ادبیاتش هم خوب است ولی چه عرض کنم شالش سفید است
مدتی هم مدیر مدرسه بوده است گفتم باشد بعد از آنکه امتحان صحیح داد و

دیدید لایق است با ریاست بنده و وزارت معارف برای ریاستش اصرار داشت و بنده برای کفالت عاقبت قبول کردند که کفیل بشود و از باب حقوقی که باید بدهند صد تومان یا کمتر یا زیادتر چیزی که میدانم ماهی پنجاه تومان باین شخص داده میشود مشروط بر اینکه نزدیک مدرسه هم باشد و هست این حق مدبری یک مدرسه است که با او میدهند و سی تومان دیگر هم برای اعانه دومدرسه میدهند آن را هم اکثر اوقات نمیدهند .

دوسیه وزارت معارف مشغون است از شکایاتی که در این باب شده و شکایاتی که بنده کردم و استدعا نمودم با جان مرا خلاص کنند یا این کفالت یا ریاست منحل شود حالا آقایان فرمایند یک ترتیبی پیش آمده است یک عده از علماء تلگراف کرده اند که بعضی از شاگردان مدرسه خارج از رویه یا برخلاف و یا نسبت اظهاراتی کرده اند این موضوع خارجی است عده دیگر تلگراف کردند که کفیل معارف اختلاس میکند و چه میکند

اصل موضوع هشاد تومان است که سی تومان آن برای اعانه دومدرسه است که اغلب اوقات نمیدهند و پنجاه تومان هم حق مدیریت است وقتی اصل قضیه اینطور باشد برای چه ما باید باین مبلغ صد و چهار هشت هزار تومان امروزه رای بدیم اگر مابقی ولایات هم مثل بوشهر هست معلوم میشود هیچ ندادند یا با چیز جزئی داده اند در هر صورت خوب است یک صورتی بنویسند که ما بدانیم این پول را داده اند یا ندادند و و کلای ولایات که اطلاعات دارند مطالعاتی بکنند اگر دیدند از صد و چهل و هشت هزار تومان افلا صد و بیست هزار تومان آن پرداخته شده رای بدهند پرداخته نشده رای ندهند و رد کنند

این عقیده بنده است اما راجع بسایر مواد بنده عقیده دارم که همین امشب رای قطعی بدهند زیرا سال نزدیک است با آخر برسد و یک عده معلم بیچاره که امروز معلومترین مستخدمینند و حال آنکه بهترین مستخدمینند آنها آسوده شوند و ما هم آسوده شویم
پور رضا - بنده توضیحی دارم
رئیس - آقای شیخ الرئیس (اجازه)
شیخ الرئیس - بنده ملتفت نشدم که آقای کازرونی موافق بودند یا مخالف اگر اجازه میدهد حرف بزنم
رئیس - از خودشان بی رسید بهتر است چون بنده هم چیزی نفهمیدم
شیخ الرئیس - بنده میخواهم یاد آوری کنم که اگر این اصل را مادر مجلس تکرار کنیم و سابقه پیدا کند یکی از حقوق حقه و کلاه که نظر در بودجه است از میان می رود مقصود بنده نه دولت حاضر است و

نه دولت قدیم و سابق و مقصود بنده دولتی است که در مقابل مجلس شورای ملی مسؤول است اگر بودجه خود را در شب عید بیاورد اگر و کلا بخواهند یک تیرتازی بدهند بگویند حالا که گذشته است از کی باید بگیریم مجلس شورای ملی که در مملکت ما بعد از مدت های مدید یعنی در عرض شانزده سال چهار سال پنج سال مفتوح است آنوقت هم اینطور است در آخر حوت سال دوم بودجه را بمجلس میاورند و میگویند گذشته است خیر مسئله بودجه از حق - حق اساسی ماست می خواهد اول سال باشد می خواهد آخر سال ماباید صورت جزعهارا به بیستم مذاقه کنیم یا قبول کنیم آخر سال هم باشد باید بودجه بمجلس بیاید به بیستم والا این مسامحه است و حقوق حقه ما را از بین میبرد . سه روز بعد هم باشد یا همان شب سال تحویل باشد باز باید بودجه بمجلس بیاید به همین جهت این مطلب بنده را قانع نخواهد کرد اما پیشنهادی که دیشب کردیم مقصود از آن این موضوعات نبود .

آقای وزیر معارف دیشب یک نظوری صحبت کردند و امشب یک نحو دیگری امشب فرمودند بودجه عمومی هم می شود دیشب راجع بازاندران و همدان سؤال کردم فرمودند جنس همدان زیادتر است و مازاندران کم و از زوری تومانی یک عباسی و خرواری بقران این بودجه را نوشته اند و امشب فرمودند بودجه عمومی است حالا شاید بنده بد شنیده باشم اگر بودجه عمومی است که کاملاحق با آقای تدین است و قانونی که دوازده سال است گذشته باید بموقع اجرا گذارده و تمام این عملیات بی ترتیب است و اگر خیر بودجه اختیاری است یا تصادفی که با مضارح تصادف میکند چون اجباری نمی توانیم اسم بکنیم دولت مطابق اصل مقدس قانون اساسی نمیتواند یک پولی بگیرد این است که بنده هم از روی همان قانونی که آقای تدین مشروحاً بیان فرمودند عرض میکنم چون سیصد تومان مالیات می دهد و باید بهمان نسبت با آنجا تخصیص بدهند و ندادند و بهمان فلسفه بنده این حرف را میزنم چندین نقطه دیگر همین طور که مأمورین این پول را از آنها گرفته اند و مدرسه راهم دایر نکرده اند ما میخواهیم بدانیم آیا این پول را خرج کرده اند یا خیر؟

دیشب آقای حائری زاده پیشنهاد ولی رد شد .
حالا ممکن است آقای وزیر قبول کنند قسمت ولایات باشد و به بقیه رای بدیم که اسباب اشکال برای معلمین پیش نیاید چون دیشب مذاکره این بود که بودجه را بمجلس بیاورند و مقصود از آوردن بودجه بمجلس این بود که طبع و توزیع شود بنده

که پیشنهاد کردم مقصود این بود حالا اگر مقصود سایر آقایان که رای دادند این بود که فقط بیاورند و یک مرتبه خوانده شود مسئله دیگری است و اگر مقصود آن آقایان هم بود که مطالعه کنند باید بصیر کنند طبع و توزیع شود و الان بنده گمان میکنم این اختلافات باقی باشد راه حل به عقیده بنده فقط تجزیه است که باین قسمت ها که گذشته رای بدیم .
در خصوص تومانی یک عباسی و خرواری یک تومان هم باینکه پنج سال است این عوائد است میفرمایند تازه از خراسان و آذربایجان صورت آمدن است پس معلوم میشود در این میان بیستی در آخر هر سال صورت بدهند بیستی دید چرا این بی ترتیبی ها میشود این صورتهای بیستی پنج سال قبل سه سال برسد .
اقلاً بودجه پارسل را بیاورند ما بخواهیم به بیستم چطور مخارج شده است . حالا باز نگویند ما میخواهیم بودجه معارف ولایات بتعمیق بیفتد اما اینکه فرمودند بودجه سال نوراهم مطابق اصول قانون اساسی معارف می آورند اگر بهمان بی ترتیبی است که بعد از پنج سال از ولایات صورت رسیده بنده پیشنهاد خود را تعجب میکنم ولی اگر وعده بدهند که مطابق قانون بیاورند بنده عرضی ندارم .

وزیر معارف - بنده جرئت نمی کنم بگویم آقای شیخ الرئیس بی انصافی کردند زیرا فوراً میفرمایند حرفتان را پس بگیرند باین دلیل که بودجه را که اول سال برای شما آورده اند می فرمائید آخر حوت آورده اند .

شیخ الرئیس - اول سال بیاوردید **وزیر معارف** - بودجه معارف در اول سال بمجلس تقدیم شد و صدوسی هزار تومان در همین بودجه که بعرض میرسد ذکر شده است میخواستید در همان وقت صورت جزع آن را بخواهید شاخودان هنوز کمیسیون بودید کی صورت جزو را خواستید بشما داده نشد؟
کی مزاحم بود از اینکه صورت جزع را بشما بدهند راجع مسئله بودجه فرمودند مذاکرات دیشب اختلاف داشت بنده که فرمایش ایشان را نفهمیدم زیرا بنده عرض کردم مجلس شورای ملی در اول سال این ۱۳۰ هزار تومان را بدولت اعتبار داده بود و اینکه میفرمایند چهار پنج سال است در عمل بوده اینطور نیست مدتش معلوم است که از چه تاریخ مطابق تصویب هیئت وزراء بموقع اجرا گذاشته شده است و امسال چون رسمیت پیدا کرد بعد از آنکه مجلس تصویب کرد بولایات اطلاع دادند صورت مخارجی که شده از این باب یا با بقیه دیگر بفرستند این بود که از بعضی از ولایات صورت رسید و از بعضی ولایات صورت نرسید و این مسئله راجع بهمان صورتهایی بود که بعد از آنکه مجلس مقرر فرمودند صورت

خواهیم خواستیم چنانکه در آن عریضه که بمجلس عرض کردم تماماً شرح داده شده است و این صورتهای تا یکماه قبل نرسیده بود و اینکه فرمودند این ۱۳۰ هزار تومان در واقع با آن ۱۳۰ هزار تومان فرقی ندارد و یک مرتبه بودجه اختیاری و یک مرتبه اضطراری توجه فرمودند اینطور نیست عرض کردم از زوری مالیات تومانی یک عباسی و خرواری بقران که مقرر بوده بمجلس پیشنهاد شد و مجلس قبول کرد وزارت مالیه هم این مبلغ را اخذ میکند و ۱۳۰ هزار تومان با میدهد که ما تقسیم کردیم برای ولایات و صورتش را هم عرض کردم حالا البته وقتی که نظر مجلس دقت و رسیدگی باشد بنده ماضی ندارم و این صورت را که امروز تقدیم کردم باز بتصور این بود که شاید آقایان بهمین اندازه قانع شوند صورت منفصل که از ولایات فرستاده اند آنرا هم اگر آقایان بخواهند مطالعه کنند بعد تقدیم خواهد شد و بنده با آقایان عرض می کنم که این تویق اسباب نگرانی ولایات میشود تیری ندارد و باز اسباب تلگرافات شکایات ولایات است که بمجلس شورای ملی میشود دیگر خود دانید بنده عریض خود را عرض کردم .

شیخ الرئیس - بنده توضیحی دارم اجازه میفرمائید .
رئیس - بفرمائید .
شیخ الرئیس - بنده عرض کردم امشب فرمودند راجع بمالیات عمومی است و دیشب هم گویا راجع بازاندران و همدان اینطور فرمودند که جنس اینجا زیادتر است و همه هم شنیده اند .

وزیر معارف - ماخذ آنست
شیخ الرئیس - اگر مالیات عمومی است که ماخذ نمیشود و اما مسئله خرواری بقران و تومانی یک عباسی هم هنوز در مجلس شورای ملی تصویب نشده و این در مدراس است ولی غیر متناسب است فقط در موقع چهار دیواری تذکره داده شد با امسال مال است این مسئله اجرا شده و خیلی هم بی تناسب است بنا بر این بنده اشتباهی نکردم .
وزیر معارف - راست است که اشتباه نرمودید ولیکن عریض بنده هم یک التفتاتی بفرمائید بنده عرض کردم ماخذ عایدات ما تومانی یک عباسی و خرواری بقران ولایات بود بعد از اینکه این قرارداد را تصویب کردند وزارت مالیه اینرا قبول کرد و صدوسی هزار تومان در عوض بوزارت معارف اعتبار داد و ماخذ آنست
(بعضی گفتند مذاکرات کافی است)
رئیس - کافی است؟
(جمعی گفتند بلی)
رئیس - آقای وزیر معارف موافقت می فرمائید ماده بیست و هشتم عیال تأمنک بشود

و در تانی رای داده شود
وزیر معارف - بلی بنده مخالفتی ندارم بمجلس عرض نمودم تا یکماه قبل نرسیده بود و اینکه فرمودند این ۱۳۰ هزار تومان در واقع با آن ۱۳۰ هزار تومان فرقی ندارد و یک مرتبه بودجه اختیاری و یک مرتبه اضطراری توجه فرمودند اینطور نیست عرض کردم از زوری مالیات تومانی یک عباسی و خرواری بقران که مقرر بوده بمجلس پیشنهاد شد و مجلس قبول کرد وزارت مالیه هم این مبلغ را اخذ میکند و ۱۳۰ هزار تومان با میدهد که ما تقسیم کردیم برای ولایات و صورتش را هم عرض کردم حالا البته وقتی که نظر مجلس دقت و رسیدگی باشد بنده ماضی ندارم و این صورت را که امروز تقدیم کردم باز بتصور این بود که شاید آقایان بهمین اندازه قانع شوند صورت منفصل که از ولایات فرستاده اند آنرا هم اگر آقایان بخواهند مطالعه کنند بعد تقدیم خواهد شد و بنده با آقایان عرض می کنم که این تویق اسباب نگرانی ولایات میشود تیری ندارد و باز اسباب تلگرافات شکایات ولایات است که بمجلس شورای ملی میشود دیگر خود دانید بنده عریض خود را عرض کردم .

شیخ الرئیس - بنده توضیحی دارم اجازه میفرمائید .
رئیس - بفرمائید .
شیخ الرئیس - بنده عرض کردم امشب فرمودند راجع بمالیات عمومی است و دیشب هم گویا راجع بازاندران و همدان اینطور فرمودند که جنس اینجا زیادتر است و همه هم شنیده اند .
وزیر معارف - ماخذ آنست
شیخ الرئیس - اگر مالیات عمومی است که ماخذ نمیشود و اما مسئله خرواری بقران و تومانی یک عباسی هم هنوز در مجلس شورای ملی تصویب نشده و این در مدراس است ولی غیر متناسب است فقط در موقع چهار دیواری تذکره داده شد با امسال مال است این مسئله اجرا شده و خیلی هم بی تناسب است بنا بر این بنده اشتباهی نکردم .
وزیر معارف - راست است که اشتباه نرمودید ولیکن عریض بنده هم یک التفتاتی بفرمائید بنده عرض کردم ماخذ عایدات ما تومانی یک عباسی و خرواری بقران ولایات بود بعد از اینکه این قرارداد را تصویب کردند وزارت مالیه اینرا قبول کرد و صدوسی هزار تومان در عوض بوزارت معارف اعتبار داد و ماخذ آنست
(بعضی گفتند مذاکرات کافی است)
رئیس - کافی است؟
(جمعی گفتند بلی)
رئیس - آقای وزیر معارف موافقت می فرمائید ماده بیست و هشتم عیال تأمنک بشود

مطرح شده بود و در آنوقت اعتراضیکه آقایان در صورت مجلس کرده بودند پیشنهاد ما هم که آقایان مختلفاً در قانون کرده بودند اساس این بود که چرا جزء وزارت فوائد عامه باید باشد اساساً باید جزو حفظ الصحه باشد مدتی آن لایحه متروک مانده بود و از هر طرف مورد توجه بود و در هر صورت تعیین تکلیف نسبت باین لایحه تقاضا میشد نظر باینکه همانطور که در راپرت عرض شده تمركززشت های مربوط بصحه در بودجه وزارت معارف منظور شده زیرا حفظ الصحه هم جزو بودجه وزارت معارف است انستیتو پاستور هم جزو بودجه معارف است در کمیسیون بودجه صلاح دیدند که این قسمت هم که یک رشته از انستیتو پاستور است بودجه اش جزو بودجه صحه باشد حالا اگر این قسمت یک ارتباطی با وزارت فلاح و تجارت اروپا ارتباطی با وزارتخانه دیگر پیدا میکنند مانع از این نیست که رئیس انستیتو پاستور هر ارتباطی با آن وزارتخانه دارد بآن عمل کند مقصود این بود که بودجه این قسمت جدید در یکجائی منظور شود شاید آقایان بفرمایند که چطور شد در کمیسیون تعجیل کردند که تکلیف اینکار را معین کنند در صورتیکه شروع باینکار در سه جار به ایتیل بوده این مطلب را هم ما خودمان در کمیسیون منظور نظر داشتیم ولی چون از یک طرف میخواستیم تکلیف این لایحه معلوم شده باشد و در مقابل نظریات اشخاصیکه قون العاده متوجه اهمیت این قضیه هستند معلوم شده باشد که مجلس شورای ملی اساساً با یک چنین تأسیس موافق است و چون از آن طرف بودجه صحه و معارف گذشت و چون نوشته شده است خرج اولی اعتبار است و خرج جاری هم از بدو تأسیس است هیچ تفاوت نمیکند اگر در این سال خرج شد اهمیتی ندارد یک قلمی است فقط در بودجه مذکور شده ولی بموقع تأسیس نشده در کمیسیون جدید مطرح شده و رای گرفته خواهد شد و در حقیقت میتوانم بگویم که هیچکدام از قسمتهای این مخارج مگر یک قسمت ابتدایش از سه آتیه صورت مخارج پیدا نخواهد کرد و لازم است خاطر آقایان را تذکر بدهم که تمام این مذاکرات در جلسه نهم جمعی شده و بنده بتمام پیشنهادها که شاید ۳۴ پیشنهاد بود مراجع کردم تمام اعتراضات این بود که چرا جزو فوائد عامه است و جزو حفظ الصحه نیست و یک پیشنهاد دیگری هم بود از یکی نمایندگان محترم که تقاضا کرده بودند جزو خاصه شود اعتراض دیگری بنده ندارم که بعرض رسید و راجع باهای ۸۰ تومان حقوق مفتش سیار تصویب شد و سالیانه ۹۶۰ تومان میشود و آن قسمتی که راجع بمحصلین بود چون بعضی صورتهای جزو در دست بود امروز بعد از اینکه در کمیسیون بودجه مذاکره کردیم اینطور صلاح دیده شد که لایحه دولت راجع بحفظ الصحه حیوان و نبات که مدتی بود بمجلس آمده بود و در مجلس

ماده ۲۹ افزوده شود
ماده ۲۹
(۱) اضافه جایزه کتب محصلین سالیانه ۲۰۰ تومان
اضافه حقوق مفتش سیار سالیانه ۹۶۰ تومان
(ب) اعتبار مخارج مقدماتی شعبه حفظ الصحه حیوان و نبات انستیتو پاستور سالیانه ۲۰۰ تومان
(ج) مخارج جاری شعبه مذکوره از ابتداء تأسیس ماهیانه ۱۰۶۰ تومان سالیانه ۱۲۷۳۰ تومان
جمع کل ماهیانه ۱۰۶۰ سالیانه ۱۰۹۳۰
مغیر - قبل از اینکه آقایان مذاکره بفرمایند لازم است عرض کنم آقای وزیر این سه فقره را پیشنهاد فرمودند یکی ۴۰۰ تومان برای جایزه کتب تقاضا نمودند یکی ۸۰ تومان ماهیانه حقوق مفتش سیار بود که میخواستند در جزء اعتبارات ولایات اضافه کنند و بعد اینطور صلاح دیدند که بر حقوق خودشان اضافه کنند یک قسمت هم راجع بخرج تحصیل محصلین بود این سه قسمت در کمیسیون مطرح شد و راجع به جایزه محصلین فقط ۲۰۰ تومان تصویب شد که بعرض رسید و راجع باهای ۸۰ تومان حقوق مفتش سیار تصویب شد و سالیانه ۹۶۰ تومان میشود و آن قسمتی که راجع بمحصلین بود چون بعضی صورتهای جزو در دست بود امروز بعد از اینکه در کمیسیون بودجه مذاکره کردیم اینطور صلاح دیده شد که لایحه دولت راجع بحفظ الصحه حیوان و نبات که مدتی بود بمجلس آمده بود و در مجلس

بودجه سال آتیه حالا ازومی ندارد
رئیس - ماده ۲۹ که جدیداً الحاق شده قرائت و بعد اگر موافق باشید رای گرفته میشود
(آقای امیر ناصر ماده ۲۹ را مجدداً قرائت نمودند)
رئیس - این ماده مطرح است آقای محمد ولی میرزا (اجازه)
محمد ولی میرزا - بنده در این ماده عرضی ندارم
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - امروز راجع باین ماده در کمیسیون خیلی مذاکرات طولانی شد و آنچه که بنده میخواستم عرض کنم این است که بریشت آقای وزیر معارف در جواب یکی از آقایان فرمودند که از شاگردان یک پولی میگیرند و جایزه میدهند بنده از ایشان سؤال شد که مصارف این عوائد کجا است یک جواب دیگری دادند بنده در کمیسیون هم اظهار کردم که همان عوائدیکه در اینجا هست خوب است تلف نشود و آنرا بصرف جایزه برسانند مخالفتیکه بنده در اینجا دارم بواسطه این است که وزارتخانه آن عوائد را ملاحظه نکرده و ولی این مخارج را ملاحظه کرده و بنده نظرم این است یک ترتیبی بکنند که آن عوائد از بین نرود و در مقابل مخارج قرار بدهند .

وزیر معارف - گویا در عریض بنده یک قدری سوء تفاهم شده است بنده عرض نکردم که این مبلغ صرف جایزه و کتب می شود بنده عرض کردم دوسه سال است اینطور قرارداد شده است اشخاصیکه و اطلب از برای امتحان میشوند از هر کدام از آنها یک تومان میگیرند اگر قبول شدند که هیچ اگر رد شدند پول با آنها مسترد خواهد شد و آن مبلغیکه جمع شده است که تقریباً ۲۰۰ تومان میشود آن مبلغ میان متعینین و معلمین قسمت میشود زیرا آنها در موقع تعطیل حاضر میشوند و شاگردان را امتحان میکنند حالا اگر مجلس شورای ملی مقرر می فرماید که این مبلغ جزء عایدات محسوب شود یا اینکه اصلاً گرفته نشود همانطور رفتار خواهد شد ولی با حال اینطور معمول بوده است که گرفته میشده است و بین متعینین تقسیم میشده است
رئیس - رای میگیریم بماده ۲۹ بمبلغ ۱۵ هزار و ۹۳۰ تومان آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند
رئیس - تصویب شد .
بگیریم بودجه وزارت معارف با استثنای ماده ۲۸ که جمع آن ۵۰۴۰۹۸۱ تومان می شود
آقا سید یعقوب - بنده با استثناء ماده ۲۸ مخالفم
حاج نصیر السلطنه - بنده هم مخالف

هستم که ماده ۲۸ استثناء شود
رئیس - پیشنهادی از طرف آقای
 ملك الشعراء رسیده است قرائت شود
 (بشرح ذیل قرائت شد)
 بنده پیشنهاد میکنم ماده ۲۸ نیز نظر
 باینکه وزیر معارف صورت جزء را بمجلس
 تقدیم کرده اند رأی گرفته شود
 ملك الشعراء

رئیس و آقای ملك الشعراء
 (اجازه)

ملك الشعراء - با توضیحاتیکه آقای
 وزیر معارف دادند و همچنین اکثریت مجلس
 موافق است در اینصورت باید باین پیشنهاد
 رأی گرفته شود

رئیس - رأی میگیریم بی پیشنهاد
 آقای ملك الشعراء آقایانیکه تصویب میکنند
 قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد که بماده ۲۸
 همین امروز رأی گرفته شود حالا رأی می-
 گیریم بماده ۲۸ بمبلغ ۱۴۸ هزار و
 ۴۴۰ تومان آقایانیکه این ماده را تصویب
 میکنند قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد
 (ماده واحده بشرح ذیل
 قرائت شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی بودجه
 معارف را مطابق صورت ضمیمه که مشتمل بر
 ۶ فصل و ۲۸ ماده و بالغ بر ۶۳۵ هزار و
 ۶۴۸ تومان و یک هزار دینار است تصویب
 مینماید

نصرت الدوله - در این بودجه یک نوزدهم
 ۱۵۳۰ تومان و یکصد و بیست تومان
 اضافه شد و یک دو بیست و چهار تومان و یک
 شصت تومان هم کسر شد بعد هم یک هفتصد
 و بیست تومان اضافه شد با یک دو بیست و
 چهار تومان و شصت تومان هم کسر شد
 (صحیح است)

رئیس - مذاکرات راجع بکلیات
 است .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات
 کافی است .

رئیس - خطاب بحائری زاده - شما
 خیلی قطع کلام میکنید...

معمد السلطنه - یک مرتبه دیگر
 قرائت شود .

(بشرح سابق خوانده شد)

معمد السلطنه - باید هنده السنه است-
 ثیل اضافه شود

رئیس - اضافه میشود هنده السنه است ثیل
 آقایانیکه ماده واحده را تصویب میکنند
 ورقه سفید والا کبود خواهند داد. آقای
 رئیس التجار رأی میدهند یا نه؟

رئیس التجار - خیر رأی نمیدهم
رئیس - پس چرا نمی نشینید؟
 (آقای رئیس التجار در جای
 خود نشستند)

(اخذ آراء بعمل آمده آقایان
 مستشار السلطنه و امیر انصار استخراج
 نموده بشرح ذیل نتیجه حاصل شد)
 ورقه سفید ۴۹ رأی

رئیس - عده حضار ۶۹ با اکثریت
 چهل و نه رأی تصویب شد ماده اول راجع
 بقانون استخدام قضات مطرح است.

بعضی از نمایندگان - بمانند
 برای جلسه دیگر حالا وقت گذشته است

وزیر معارف - بنده در این موقع
 لازم میدانم تشکرات خود و اعضاء معارف
 و اوقاف و صنایع مستظرفه چه در مرکز و

چه در ولایات را بعرض مجلس شورای ملی
 برسانم و عرض کنم حقیقتاً این مسئله بودجه
 معارف که با این حسن نیت و مساعدت
 آقایان گذشته است اسباب امتنان و
 یک اساس کاملی برای بقای معارف است
 و امیدوارم که آقایان نمایندگان در باب
 ترقی و تعالی بودجه مرکز و ولایات هم همه
 نوع مساعدت بفرمایند و همینطور در این
 موقع اظهار امتنان مینمایم از اعضاء
 کمیسیون بودجه که مساعدت کردند و بودجه
 وزارت معارف را باین خوبی تهیه
 کردند .

رئیس - آقای رئیس التجار
 (اجازه)

رئیس التجار - بنده در آن موقع
 اجازه خواستم آقایان گفتند مذاکرات
 کافی است در آن موقع مقصود من این بود
 که بوزارت معارف راجع بصد و سی هزار
 تومان بودجه ولایات تذکری داده باشم
 که این صدوسی هزار تومان از اصل مالیات
 و جزو بودجه عمومی بشود

وقتی که آقای مشیرالدوله رئیس دولت
 بودند قبول فرمودند که پیشنهادی راجع
 به تومانی یک عباسی و خرواری یکقران که
 گرفته میشود قانونی نبوده است

رئیس - مجلس تصویب کرد که
 مذاکرات کافی است

حائری زاده - رأی ندادند

رئیس - گفتند مذاکرات کافی
 است .

حائری زاده - آقای حاج نصیر-
 السلطنه گفتند کافی است بنده و بعضی دیگر
 گفتیم کافی نیست؟

رئیس - اگر شما مخالف بودید
 میخواستید بمن بگوئید تا رأی نگیریم بشما
 اخطار میکنم...

حائری زاده - اجازه خواستم اجازه
 ندادید .

رئیس - اصلاً شما از اول جلسه چند
 دفعه قطع کلام کرده اید اگر بخواهید این
 ترتیب رفتار کنید مجبورم نظامنامه را در
 باره شما اجرا کنم...

حائری زاده - من خیلی ممنونم که
 شما نظامنامه را اجرا نمائید بمجلس تقدیم
 کند تا از تصویب مجلس بگذرد و تا کنون

یک چنین پیشنهادی بمجلس تقدیم نشده
 است بنده خواستم از ایشان سؤال کنم که
 چون این مالیات رسمی و قانونی نیست اگر
 قبول کند که برای سال آتی این مطلب را
 بمجلس پیشنهاد نمایند تا از تصویب
 مجلس بگذرد و اسباب توسعه معارف هم
 خواهد شد

حائری زاده - بنده عرضی دارم
رئیس - چه میفرمائید

حائری زاده - بنده میخواهم از حق
 خودم دفاع کنم

رئیس - کدام حق؟

حائری زاده - میخواهم حق خودم
 را بگیرم

رئیس - بکی؟

حائری زاده - بمجلس

رئیس - بشما اخطار میکنم یا قید
 در صورت مجلس و اگر بکدومه دیگر حرف
 بزنید رأی میگیریم که از مجلس اخراج
 شوید .

دستور روز شنبه اولاً لایحه گل سرخ
 ثانیاً لایحه قانونی استخدام قضات ثالثاً لایحه
 کارد شهری .

چون فردا باید حضور اهلحضرت
 همایونی شرفیاب شد. اگر اجازه میفرمائید
 دوازده نفر بقرعه معین شود

(آقای مستشار السلطنه استقراع
 نموده نتیجه بطریق ذیل
 حاصل شد)

آقایان: حاج میرزا علی محمد دولت
 آبادی - سردار مخم - آقا میرزا محمد
 دانش - تدین - عماد الملک

رئیس - ایشان جزه هیئت رئیس
 هستند .

بیان الملک - رکن الملک - آقا میرزا

ابراهیم قمی
رئیس - آقا میرزا ابراهیم قمی هم جزو
 هیئت رئیس هستند

قوام الدوله - اقبال السلطان - سیددار
 اعظم - میرزا سید حسن کاشانی - میرزا
 محمد نجات - محقق العلماء

مجلس دو ساعت و نیم از شب گذشته
 ختم شد

رئیس مجلس - مؤتمن الملک
جلسه ۲۴۵

صورت مشروح مجلس
یوم شنبه بیست و ششم حوت
۱۳۰۱ مطابق بیست و نهم

رجب ۱۳۴۱

(مجلس دو ساعت و نیم قبل از
 ظهر به ریاست آقای مؤتمن -
 الملک تشکیل گردید)

(صورت جلسه یوم چهارشنبه
 بیست و سیم حوت را آقای امیر-
 ناصر قرائت نمودند)

رئیس - آقای حائری زاده
 (اجازه)